

הפנימיים שבאדם – השכל והמחשבה, הראייה, השמיעה, הדיבור וכדומה; ואילו הידיים והרגליים מייצגות את הכוחות החיצוניים יותר – העשייה, ההליכה וכדומה.

בזמן בית-המקדש היו בני-ישראל במצב רוחני נעלה, כך שהכוחות הפנימיים שבאדם שימשו רק לעניינים של קודש, ולכן היו תמיד במצב של קדושה וטהרה; רק הכוחות החיצוניים שבאדם באו במגע עם העולם וענייניו⁵⁶. ולכן לא היה צורך לרחוץ את הפנים, אלא את הידיים והרגליים בלבד.

בזמן הגלות, לעומת זאת, חלה ירידה רוחנית בעולם, כך שבמקרים רבים גם הכוחות הפנימיים שבאדם שקועים בענייני העולם; ולכן אין די ברחיצת הידיים והרגליים בלבד, אלא יש צורך לרחוץ גם את הפנים.

(לקוטי שיחות חל"א ע' 184 ואילך)

יד

בְּבֹאֵם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד יִרְחָצוּ מַיִם וְלֹא יָמְתוּ אוּ בְגָשְׁתֶּם
אֶל הַמְזִבַּח לְשֵׁרֶת לְהַקְטִיר אִשָּׁה לָהּ. וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם
וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ (ל, כ-כא)

"בבואם אל אהל מועד – להקטיר שחרית ובין הערביים קטורת, או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה" (רש"י)

פסוק בסגנון דומה מופיע גם בפרשת תצוה⁵⁷, בעניין מצות לבישת בגדי הכהונה: "והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש, ולא ישאו עוון ומתו".

אלא שהשוואה בין שני הכתובים מעוררת מספר קשיים:

56. וכדיוק לשון הכתוב (תהילים קכח, ב) – "יגיע כפיך כי תאכל", ולא "יגיע ראשך" (לקוטי תורה שלח מב, ד. חוקת סו, ג. ועוד).

57. תצוה כח. מג.

פרשת כי תשא

תקומט

אוצר התפילות

א) מדוע מפריד כאן הכתוב את הצייווי לשני חלקים, תוך חזרה על חובת הרחיצה בכל חלק בנפרד (א. "בבואם אל אוהל מועד ירחצו מים ולא ימותו", ב. "או בגשתם אל המזבח לשרת... ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו") ואינו כולל את שניהם יחד, כמו בעניין לבישת בגדי הכהונה?

ב) מדוע כאן נדרש רש"י לפרש את המלים "בבואם אל אוהל מועד" ("להקטיר שחרית ובין הערביים קטורת, או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה") – ואילו בפרשת תצוה אינו מפרש דבר?

יש לבאר, שקיים הבדל עקרוני בין מצות לבישת בגדי הכהונה ובין מצות קידוש הידיים והרגליים:

מצות לבישת בגדי הכהונה מתייחסת לשעת העבודה עצמה; ולכן אין מקום לחלק בחיוב זה בין סוגים ומקומות שונים של עבודה, שכן בכל המקרים החיוב הוא זהה – בשעת העבודה במקדש על הכהן להיות לבוש בבגדי כהונה.

ולכן מסתפק הכתוב בציון חובת הלבישה פעם אחת ביחס לכל סוגי העבודה – "והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אוהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש".

מצות קידוש ידיים ורגליים, לעומת זאת, היא הכנה לעבודה, שזמנה הוא לפני העבודה עצמה. ולכן, לעניין מצוה זו, יש הבדל בין המקומות שבהם נעשית העבודה: אם היא נעשית בתוך ההיכל – די ברחיצה אחת לפני הכניסה להיכל, גם אם מתבצעות שם מספר עבודות; ואילו כשמדובר בעבודה הנעשית במזבח, מחוץ להיכל – יש צורך ברחיצה נפרדת לפני כל עבודה.

ולכן מפריד הכתוב בעניין זה בין שני סוגי העבודות: בעבודות שבתוך ההיכל – על הכהנים לקדש את ידיהם ורגליהם פעם אחת, לפני הכניסה ("בבואם אל אוהל מועד"); ואילו בעבודות שמחוץ להיכל, במזבח – עליהם לקדש את ידיהם ורגליהם בכל פעם שהם ניגשים לעבודה נוספת ("בגשתם אל המזבח לשרת").

לפי זה יתבארו היטב דברי רש"י כאן: כוונת רש"י אינה לפרט את העבודות המתבצעות בתוך ההיכל, אלא לציין שחובת הרחיצה לפני הכניסה להיכל חלה פעמיים ביום בלבד ("שחרית ובין הערביים") – כשהכהנים נכנסים להקטיר את הקטורת⁵⁸, ובהזדמנות זו יכולים הם לבצע גם את שאר העבודות הנדרשות בהיכל (כמו הטבת והדלקת נרות המנורה), מבלי שיזדקקו לרחיצה נוספת⁵⁹.

אלא שלאחר-מכן מוסיף רש"י, שקיימים מקרים מיוחדים המצריכים כניסה נוספת להיכל (מלבד הפעמיים הקבועות) – "להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה" – ובמקרים אלה יש צורך, כמובן, ברחיצה נוספת.

ויש לבאר את ההבדל בין שני סוגי העבודה – במשמעותם הרוחנית בעבודת ה':

העבודה במזבח החיצון מסמלת את העבודה בענייני העולם, לזכך אותם ולהעלותם לרשות הקדושה; בעבודה זו ישנו חשש תמידי שענייני העולם יטמאו את האדם וישפיעו עליו לרעה, ולכן עליו להקפיד לקדש ולטהר את עצמו בכל הזדמנות, בכל פעם שהוא ניגש לעבודה חדשה.

העבודה שבתוך ההיכל, לעומת זאת, מסמלת את העבודה שבתוך תחום הקדושה – עבודה של התעלות רוחנית וחיזוק הקשר הפנימי עם

58. והסיבה לכך שרש"י בוחר להזכיר דוקא את הקטרת הקטורת (ולא את הטבת והדלקת נרות המנורה, שגם היא עבודה קבועה) – היא משום שהקטרת הקטורת היא העבודה העיקרית הנעשית בהיכל בבוקר [כי הדלקת הנרות נעשית (לשיטת רש"י - תצוה ל, ז; וכן בפירושו על הש"ס מנחות פח, ב) רק בין הערביים, ובבוקר נעשית רק הטבת הנרות, שאינה אלא ניקוי הנרות כהכנה להדלקה, ולכן היא חשובה פחות מהקטורת].

59. אמנם מובן שבמקרה שעבודה אחרת נעשית על-ידי כהן אחר, עליו לקדש את ידיו ורגליו בנפרד; אבל מבחינת החיוב העקרוני – די בקידוש ידיים ורגליים אחד לכל העבודות הנעשות בבוקר או בין הערביים.

הקב"ה; בעבודה זו אין חשש להשפעה שלילית, ולכן די בכך שהאדם יקדש ויטהר את עצמו פעם אחת – לפני התחלת העבודה בלבד.

(לקוטי שיחות חכ"א ע' 214 ואילך)

טו

וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׁמַיִם רֵאשׁ... וְשֶׁמֶן זַיִת הַיֵּן. וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ
שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רֵקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רֵקַח שֶׁמֶן מִשְׁחַת
קֹדֶשׁ יִהְיֶה (ל, כג-כה)

"היין – י"ב לוגין. ונחלקו בו חכמי ישראל: רבי מאיר אומר, בו שלקו את העקריין. אמר לו רבי יהודה: והלא לסוך את העקריין אינו סיפק? אלא שראום במים שלא יבלעו את השמן, ואחר כך הציף עליהם השמן עד שקלט הרית, וקפחו לשמן מעל העקריין" (רש"י)

לכאורה תמוה:

אם אמנם הופרכה דעתו של רבי מאיר בגלל קושייתו של רבי יהודה "והלא לסוך את העקריין אינו סיפק"⁶⁰ – לשם מה בכלל הביא רש"י דיעה זו?⁶¹

ויש לומר, שבאמת קושייתו של רבי יהודה אינה מהווה פירכה לדעת רבי מאיר; וכך יש לבאר את העניין:

השאלה הכללית המתעוררת כאן היא – כיצד ניתן להספיג ריח של

60. אמנם בגמרא (הוריות יא, ב. כריתות ה, א) מצינו תשובה לקושיא זו: "וכי נס אחד נעשה בשמן המשחה? והלא תחילתו שנים-עשר לוגין, וממנו היה נמשח משכן וכליו, אהרן ובניו, כל שבעת ימי המילואים, וכולו קיים לעתיד לבוא"; אבל מזה שרש"י לא הביא דברים אלה בפירושו משמע שלדעתו (בדרך פשוטו של מקרא) אין הכרח לומר שהיה כאן נס, ואפשר לפרש את הדברים בדרך הטבע.

61. ובפרט שרש"י מקדים לכך את הביטוי "ונחלקו בו חכמי ישראל", שממנו משמע ששתי השיטות הן שקולות. (ראה גם המאור שבתורה לספר דברים ע' תלז).